

*Posudek na diplomovou práci studenta **Lud'ka Stehlika**
Konekcionistické modelování vývoje některých kognitivních procesů
spojených s osvojováním jazykové kompetence v českém jazyce*

Už na první pohled je na hodnocené diplomové práci nápadný její úctyhodný čtyřsetstránkový rozsah. Ještě více potěšující je fakt, že si práce navzdory tomuto rozsahu uchovala v celém svém průběhu nadstandardní kvalitu.

Autor dělí diplomovou práci na obecnou a speciální část. V obecné části se zabývá kognitivistickým paradigmatem, konekcionistickým modelováním a vývojovou psycholingvistikou. Ke každému tématu přistupuje důkladně a široce, takže by v mnohém mohla práce suplovat monografii, což je dáno i více než 250 citačními zdroji. Každá ze tří kapitol obecné části by sama o sobě vydala za teoretickou část kvalitní diplomové práce.

Jádrem speciální části jsou simulační experimenty prověřující vhodnost Elmanova modelu rekurentní sítě pro modelování segmentace řeči. Autor formuluje čtyři hypotézy, které následně simulacemi prověřuje. Autor na simulačním modelu ukazuje, že jednoduchá rekurentní síť dokáže objevit statistické zákonitosti umožňující zvládnout spojitý tok řeči. V případě českého jazyka je navíc patrné, že model umožňuje lokalizovat hranice mezi kořenem a koncovkou, a tak by se mohl podílet i na osvojování si jazykové flexe. Autor se dále zabývá otázkou, nakolik ovlivní segmentaci prozodická vodítka. Tyto simulace je hodnotným příspěvkem k debatě mezi nativismem a empirismem, neboť dokládají v kontextu osvojování si jazyka (a tedy kognitivního vývoje obecně) přijatelnost pojetí lidské mysli jako statistického (paralelně-distribuovaného) procesoru.

Přestože je simulace metodologicky náročný nástroj na provedení, ale i interpretaci, zhostil se autor této části zdařile. Tuto část posuzuji především z hlediska logické konzistence a z hlediska výstupů, protože softwarovému modelu Tlearn bohužel nerozumím a o to více oceňuji, že psycholog vládne i tímto druhem gramotnosti.

Jestliže autor v souvislosti s osvojováním si „bzučícího zmatku“ jazyka s oblibou používá metaforu lezení po horolezecké stěně, musím konstatovat, že jsem měl tento pocit při čtení hodnocené diplomové práce také. Nejednalo se však o stěnu hladkou, kde se nebylo možné něčeho zachytit, ale naopak o stěnu plnou nejrůznějších výstupků, zákoutí i překážek. Čtení jsem tedy ukončil s předsevzetím, které nemám při hodnocení diplomových prací často - že se k této práci rád vrátím a některé pasáže si znovu přečtu. Vzhledem k tomu, že jde o práci mimořádnou, není pochyb o tom, že naplňuje všechny běžné požadavky, které na diplomové práce klademe a doporučuji ji tedy k obhajobě. Práce je dobrým základem pro vyšší mety vědecké dráhy.

Radvan Bahboub

Katedra psychologie FF UK

Radvan Bahboub